

ASTRONOMIA PER A POETES

“ Lis esteles...” Paraula viva, segons Joan Maragall, aquesta pura i simple denotació del cel estrellat. No en va aquest cel ha envaït i poblat tanta poesia al llarg de la història. Però a quin cel ens referim? Perquè el cel estrellat suggereix sentiments molt diversos, i la poesia així ho ha posat de manifest. Fray

Luis de León veia en la immutabilitat de les figures celestes un tast de la veritat última i eterna; així, la nit era superior al dia: era ella la que permetia observar i tenir ben present la realitat més definitiva i profunda. En moltes ocasions ho deuen haver sentit així. En altres, però, us deuen haver sentit més propers a Josep Maria de Sagarra, que en un poema a la nit escrit des de Port de la Selva reclama el dia com a espai i temps de l'autèntica veritat: la de la diversitat, la mutabilitat, la presència efímera i contingent però immediata. Tant en un cas com en l'altre, però, us deuen haver sentit neguitejats pel vertigen pascalià davant de la muda immensitat del cel. No és l'única possibilitat, malgrat tot: l'astròleg vol llegir el cel com un missatge sobre el destí, com un conseller amatent.

L'astrònom i l'observatori poden esdevenir els protagonistes de poemes. Els tres Reis d'Orient en són els campions: en la seva evocació no falta mai una estrella, més encara, no hi falta el coratge d'haver-se pres seriosament una estrella fins al punt d'haver anat seguint el seu camí vers l'inconegut. A distància considerable, Galileu, Newton i Einstein són els astrònoms o cosmòlegs preferits dels poetes.

No sempre, però, l'astrònom és vist com a savi. Blake no podia sofrir la visió newtoniana del món, que considerava excessivament mecanicista, empobridora, dessacralitzadora i enganyosa, tot insistint en detalls interessants però al cap i a la fi irrellevants pel que fa a l'ésser més profund de l'univers. Walt Whitman no arriba a un grau tan radical de desacord, però expressa en un poema el seu desdeny per un astrònom pedantesc que dona una conferència; tip de la insistència en petits detalls abstrusos, el poeta abandona la sala de conferències i surt a l'aire lliure de la nit, i contempla, sense erudicions interposades, el cel en la seva immediatesa. Enzensberger és un altre

dels poetes debelladors de la figura de l'astrònom: a *Mausoleu*, Tycho Brahe és presentat com un ésser ambiciós i repulsiu, amb un menyspreu total del que no sigui la seva pròpia glòria. Julio Cortázar, a la *Prosa del observatorio*, gairebé prescindeix de l'astrònom i centra la seva atenció en la màgia de

l'observatori de Khaipur, un espai de rampes de marbre i de cercles de bronze, que sembla voler fondre's amb el misteri del cel nocturn.

Però no cal pensar tan sols en les estrelles. Els canvis de paradigma del sistema del món es van reflectint, també, en la poesia. Al Paradís de la *Divina Comèdia*, el Dant va ascendint de

planeta en planeta, en un sistema geocèntric. Les polèmiques de la transició vers el model copernicà, en canvi, són presents en el *Paradís perdut* de Milton, llibre molt atent als aspectes científics. Milton hi expressa un considerable relativisme: sigui geocèntric sigui heliocèntric, l'important de l'univers és la seva relació amb l'amor de Déu. Lucreci, al segle I abans de Crist, i Ernesto Cardenal, en els nostres dies, han escrit llargs poemes plens de vigor i ambició sobre el model cosmològic del seu temps, un model materialista i orgànic per al primer, el model estàndard de la cosmologia del Big Bang per al segon.

Les naus espacials, les imatges que aquestes han anat proporcionant de la lluna i dels diversos planetes, han inspirat també nombrosos poemes. Lucila Velásquez, en *El árbol de Chernobyl*, o Ester Martínez Pastor, a *Órbita*, han parlat en alguns poemes d'aquesta visió en què els planetes resulten alhora una mica més familiars però també més petits i vulnerables.

La poesia, en fi, permet anar seguint les diverses valoracions de les figures dels astrònoms, la màgia dels observatoris, els descobriments científics, les cosmovisions, i interpretant els sentiments que aquestes, més enllà del seu contingut estrictament científic, susciten en els humans. Enllà de l'experiència quotidiana i personal, el cel nocturn és un desafiament permanent a la nostra recerca de sentit. ✨

DAVID JOU

OTRI

OFICINA DE TRANSFERÈNCIA
DE RESULTATS D'INVESTIGACIÓ

L'**OTRI** és l'oficina universitària encarregada de facilitar i promoure la col·laboració amb l'exterior dels grups de recerca de la Universitat de València. Integrada dins de la xarxa nacional de OTRI/OTT i recolzada per la Secretaria General del Pla Nacional de R+D, L'**OTRI** possibilita la col·laboració tecnològica de les empreses valencianes en qualsevol centre públic d'investigació espanyol i estranger.

L'**OTRI** depén del vice-rectorat d'investigació de la Universitat de València i té com a principals funcions:

- **Identificar i difondre** entre les empreses els resultats transferibles generats per grups de recerca actius.
- **Gestionar** les Patents Universitàries.
- **Actuar d'intermediari** entre les empreses, les administracions públiques i la CEE per a la gestió de projectes de R+D conjunts amb la Universitat de València, col·laborant i participant en la negociació dels contractes d'investigació.
- **Col·laborar** en l'intercanvi de personal investigador entre les empreses i la Universitat de València, facilitant la informació necessària als potencials beneficiaris de les ajudes existents per a tal fi.
- **Informar** selectivament sobre els Programes Comunitaris de R+D, facilitant tècnicament l'elaboració i gestionant la tramitació dels mateixos.

OTRI

C/ L'ANTIGA SENDA DE SENENT, 11. 46023 VALÈNCIA
TEL: 386 40 42 - 386 40 44. FAX: 386 42 24

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Si eres jove

SABEM ALLÒ QUE NECESSITES

¡Aquesta és la teua!

Tens inquietuds. Saps el que vols. Fa temps que ho tens clar. Hi ha moltes coses que t'abelleix fer i tens pressa. I per fi, hi ha un banc que ho ha entés.

Finalment, el teu compte corrent o la teua llibreta. Obre un Compte 20. Un compte sense despeses ni comissions, i veuràs el que és traure rendibilitat als teus diners. Tot són avantatges.

D'entrada, pots obrir-la en qualsevol de les 2.700 sucursals del Central Hispano. I per la teua comoditat pots manejar el teu compte 20 des de qualsevol telèfon.

Som en la teua línia, en el **902 24 24 24**

Central Hispano

Informa't a les Oficines del Central Hispano 20:

Campus Burjassot
Tel. 96 390 03 66
Burjassot

Campus Blasco Ibáñez
(darrere el Col·legi Major Lluís Vives)
Tel. 96 393 48 33
València

Serrano Morales, 4
(junt a la Plaça Cánovas)
Tel. 96 373 25 45
València